

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»)

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2023

Методичні рекомендації до проведення практичних занять із навчальної дисципліни «Загальна психологія» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі») / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : О. О. Резван, О. П. Нікітіна. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 27 с.

Укладачі: проф. О. О. Резван,
доц. О. П. Нікітіна

Рецензент

О. О. Жигло, кандидат педагогічних наук, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою психології, педагогіки і мовної підготовки,
протокол № 4 від 15 листопада 2023 року*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ПСИХІЧНІ ПІЗНАВАЛЬНІ ПРОЦЕСИ.....	6
Тема 1.1 Методи психологічних досліджень.....	6
Тема 1.2 Мозок і психіка.....	6
Тема 1.3 Увага як загальний компонент психічних процесів.....	7
Тема 1.4 Відчуття та сприйняття в системі психічних процесів.....	7
Тема 1.5 Психологія пам'яті, мислення та інтелекту.....	8
Тема 1.6 Механізми проектування майбутнього. Уява	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА.....	9
Тема 2.1 Зв'язок емоцій з когнітивним процесами, поведінкою та особистістю.....	9
Тема 2.2 Емоції та почуття.....	9
Тема 2.3 Воля як довільне управління поведінкою та діяльністю людини.....	10
Тема 2.4 Вольові якості особистості.....	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ.....	11
Тема 3.1 Психодинамічні та гуманістичні теорії особистості.....	11
Тема 3.2 Когнітивні та диспозиційні теорії особистості.....	11
Тема 3.3 Діяльнісні теорії особистості.....	12
Тема 3.4 Темперамент.....	12
Тема 3.5 Характер.....	13
Тема 3.6 Здібності як прояв індивідуального у психіці.....	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ.....	14
Тема 4.1 Біологічні передумови та соціальні умови розвитку особистості.....	14
Тема 4.2 Загально-психологічний аспект діяльності особистості.....	15

Тема 4.3 Роль навчання в поведінці індивіда.....	16
Тема 4.4 Особистість у соціогенезі. Соціально-історичний спосіб життя – джерело розвитку особистості.....	16
Тема 4.5 Шляхи та засоби збереження психічного здоров'я особистості.....	16
Тема 4.6 Психологічна гармонія особистості як детермінанта здоров'я.....	17
Тема 4.7 Особистісні кризи та розвиток особистості.....	17
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5 МОТИВАЦІЙНА СФЕРА.....	18
Тема 5.1 Підходи до розуміння суті мотиву.....	18
Тема 5.2 Потреба як внутрішній збудник поведінки людини.....	19
Тема 5.3 Мотивація як процес.....	19
Тема 5.4 Види мотиваційних утворень.....	20
Тема 5.5 Мотивація поведінки і діяльності.....	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6 ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІЛКУВАННЯ.....	21
Тема 6.1 Психологія спілкування та міжособистісних відносин.....	21
Тема 6.2 Мова, мовлення та мовна діяльність.....	21
Тема 6.3 Психологія групи.....	22
Тема 6.4 Стратегія і тактика учасників у вирішенні конфлікту.....	22
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	24

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Загальна психологія» передбачає проведення лекційних, практичних та інших видів аудиторних групових занять. Їхня мета – ознайомлення з фундаментальними, загальнотеоретичними знаннями, з основними проблемами загальної психології і рівнями їх постановки і вирішення на сучасному етапі психології; формування у студентів професійного понятійного апарату, гуманістичного, відповідального ставлення до професії психолога і психології як науки, що має свій предмет, своє історичне минуле, актуальне та майбутнє, свої закони розвитку.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять призначені для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 – Психологія (освітньо-професійна програма «Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»).

Список рекомендованих джерел дозволить студентам прискорити й конкретизувати пошук потрібної літератури для роботи над обраною темою реферату чи підготовки доповіді до відповідної теми практичного заняття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ПСИХІЧНІ ПІЗНАВАЛЬНІ ПРОЦЕСИ

Тема 1.1 Методи психологічних досліджень

План

1. Методологічний простір психології.
2. Принципи психології.
3. Методи психології.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Аналіз емпіричних методів отримання фактичних даних про психіку (заповнена порівняльна таблиця).

Джерела: [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 19, 25].

Тема 1.2 Мозок і психіка

План

1. Розвиток поглядів на фізіологічну основу психіки.
2. Механізми психіки.
3. Виникнення психіки людини.
4. Сутність відмінностей психіки тварини і людини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Аналіз особливостей влаштування та функціонування окремих відділів мозку та їх внеску в психічні явища (заповнена порівняльна таблиця).

Джерела: [2, 4, 5, 8, 9, 14, 15, 17, 27].

Тема 1.3 Увага як загальний компонент психічних процесів

План

1. Загальне уявлення про увагу, її види та властивості.
2. Природа уваги в різних теоріях та концепціях.
3. Виховання та формування уваги.
4. Неуважність та її причини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики психологічного дослідження уваги, психогімнастичні вправи (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 21].

Тема 1.4 Відчуття та сприйняття в системі психічних процесів

План

1. Поняття про відчуття як первинну форму орієнтування організму в довкіллі.
2. Фізіологічна основа відчуттів. Будова аналізатора.
3. Класифікація та різновиди відчуттів.
4. Основні властивості та загальні закономірності відчуттів.
5. Поняття про сприйняття та його фізіологічну основу.
6. Характеристика основних властивостей та індивідуальних особливостей сприйняття.
7. Різновиди сприймань.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Психогімнастичні вправи, спрямовані на усвідомлення та підсилення властивостей відчуттів та сприймань (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16].

Тема 1.5 Психологія пам'яті, мислення та інтелекту

План

1. Поняття про пам'ять.
2. Різновиди пам'яті та їх характеристика. Взаємодія різних видів пам'яті.
3. Процеси та закономірності пам'яті.
4. Типи пам'яті.
5. Мнемонічні прийоми.
6. Поняття про мислення. Соціальна природа мислення людини.
7. Види мислення, їх класифікація.
8. Інтелект людини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики психологічного дослідження пам'яті, мислення та інтелекту, психогімнастичні вправи (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 21].

Тема 1.6 Механізми проектування майбутнього. Уява

План

1. Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу.
2. Уява та органічні процеси.
3. Процеси створення образів уяви.
4. Уява і творчість.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики психологічного дослідження уяви, психогімнастичні вправи (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18, 21].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВА СФЕРА

Тема 2.1 Зв'язок емоцій з когнітивним процесами, поведінкою та особистістю

План

1. Походження і функції емоцій.
2. Характеристики емоцій.
3. Вплив емоцій на людину.
4. Емоції як чинник, що організує свідомість.
5. Функції півкуль та емоції.
6. Розуміння емоцій іншої людини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики виявлення вміння розпізнавати та описувати емоції людини (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16].

Тема 2.2 Емоції та почуття

План

1. Характеристика різних емоцій.
2. Емоційні властивості людини.
3. Характеристика різних почуттів.
4. Емоційно обумовлена (афективна) поведінка.
5. Емоційні типи.
6. Патологія і емоції.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики вивчення емоційних властивостей, відношень та типів (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 21, 22].

Тема 2.3 Воля як довільне управління поведінкою та діяльністю людини

План

1. Воля як синонім довільності.
2. Структура довільного акту.
3. Довільні та вольові дії.
4. Самоініціація довільних дій.
5. Свідомий самоконтроль як форма довільного керування.
6. Самообілізація.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики вивчення довільності самоконтролю та витримки (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 21].

Тема 2.4 Вольові якості особистості

План

1. Склад вольових якостей.
2. Структура і загальні характеристики вольових якостей.
3. Класифікація вольових якостей.
4. Характеристика окремих вольових якостей.
5. Патологія волі.
6. Розвиток сили волі.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики оцінки та самооцінки вольових якостей (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 16, 21].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 СТРУКТУРА ОСОБИСТОСТІ

Тема 3.1 Психодинамічні та гуманістичні теорії особистості

План

1. Психодинамічний напрямок у теорії особистості: З. Фрейд.
2. Результати перегляду психодинамічного напрямку: А. Адлер та К. Г. Юнг.
3. Гуманістична теорія особистості Е. Фромма.
5. Его-теорія особистості Е. Еріксона.
6. Соціокультурна теорія особистості К. Хорні.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Особистість у вимірах персонологів психодинамічного та гуманістичного напрямків (заповнена порівняльна таблиця).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 12, 26].

Тема 3.2 Когнітивні та диспозиційні теорії особистості

План

1. Когнітивний напрямок у теорії особистості: Дж. Келлі.
2. Соціально-когнітивний напрямок у теорії особистості: А. Бандура та Дж. Роттер.

3. Г. Олпорт: диспозиційна теорія особистості.
4. Р. Кеттел: структурна теорія характеристик особистості.
5. Г. Айзенк: теорія типів особистості.
6. Диспозиція в концепції В. О. Ядова.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Особистість у вимірах персонологів – розробників когнітивних та диспозиційних теорій (заповнена порівняльна таблиця).

Джерела: [2, 3, 4, 26].

Тема 3.3 Діяльнісні теорії особистості

План

1. Принцип єдності свідомості та діяльності С. Л. Рубінштейна.
2. Ключові положення теорії О. М. Леонтьєва: діяльність та особистість.
3. Теорія особистості в працях Г. С. Костюка.
4. Підхід до розуміння структури особистості за О. Г. Ковальовим.
5. Структура особистості за В. С. Мерліним.
6. Структура особистості за К. К. Платоновим.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Особистість у вимірах персонологів – розробників діяльнісних теорій (заповнена порівняльна таблиця).

Джерела: [2, 3, 4, 15, 23, 26].

Тема 3.4 Темперамент

План

1. Поняття темпераменту. Якості темпераменту.
2. Типи темпераменту.

3. Проблема відносної цінності різних типів темпераменту.

4. Прояв темпераменту в реальному житті.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).

2. Методики вивчення темпераменту (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 21].

Тема 3.5 Характер

План

1. Співвідношення темпераменту та характеру.

2. Поняття про характер та його формування.

3. Теоретичні та практичні підходи до дослідження характеру.

4. Акцентуйовані риси характеру.

5. Види акцентуації характеру.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).

2. Методики вивчення акцентуацій характеру (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 21].

Тема 3.6 Здібності як прояв індивідуального у психіці

План

1. Ознаки здібностей.

2. Структура здібностей.

3. Різновиди здібностей.

4. Рівні сформованості здібностей.
5. Природа людських здібностей.
6. Здібності і особистість.
7. Формування і розвиток здібностей.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики вивчення здібностей (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 21].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 4.1 Біологічні передумови та соціальні умови розвитку особистості

План

1. Індивід та особистість.
2. Генотип та фенотип індивіда. індивідуальні властивості людини.
3. Вікові, статеві, конституційні, нейродинамічні, гормональні особливості.
4. Гетерохронність розвитку людини.
5. Суперечності у розвитку людини як організму, індивіда та особи.
6. Поняття зрілості та життєвого шляху.
7. Біологічне та соціальне в індивідуальному розвитку людини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики визначення особистісної зрілості (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 2, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 15].

Тема 4.2 Загально-психологічний аспект діяльності особистості

План

1. Діяльність як спосіб існування людини.
2. Комунікативна діяльність або спілкування.
3. Ігрова діяльність або гра.
4. Пізнавальна діяльність.
5. Аксиологічна або ціннісно-орієнтаційна діяльність.
6. Трудова діяльність або праця.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Контент-аналіз як різновид методу вивчення продуктів діяльності (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [2, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 15, 23].

Тема 4.3 Роль навчання в поведінці індивіда

План

1. Навчання, звичка, підкріплення.
2. Умови навчання.
3. Значення навчання та навчання в різні періоди життя людини.
4. Концепція навчання в класичному біхевіоризмі (Дж. Вотсон, Е. Торндайк, Б. Скіннер).
5. Концепція соціального навчання (Н. Міллер та Дж. Долард, А. Бандура, Р. Сірс, Е. Бронфенбреннер).

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Розв'язання ситуаційних завдань у малій групі (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [8, 9, 11].

Тема 4.4 Особистість у соціогенезі. Соціально-історичний спосіб життя - джерело розвитку особистості

План

1. Особистість в історії культури.
2. Культура та програми поведінки.
3. Проблема соціалотипового в особистості.
4. Соціогенетичні витоки розвитку особистості.
5. Самопрезентація особистості оточуючим та її психологічна функція.
6. Соціалізація особистості.
7. Розвиток моральної регуляції поведінки.

Види завдань, засоби контролю

Повідомлення за темою заняття (усний звіт).

Джерела: [3, 5, 8, 15, 23].

Тема 4.5 Шляхи та засоби збереження психічного здоров'я особистості

План

1. Поняття психічного здоров'я та психосоматичних розладів.
2. Стрес, причини його виникнення, різновиди та вплив на життєдіяльність людини.
3. Характеристика поведінкового паттерну особистості типу А.
4. Депресія, причини її виникнення та шляхи запобігання.
5. Розлади харчування, їх характеристика.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики дослідження психічного здоров'я, психогімнастичні вправи (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [2, 8, 10, 16, 20, 21, 23].

Тема 4.6 Психологічна гармонія особистості як детермінанта здоров'я

План

1. Передумови вивчення гармонійності у вітчизняній психології – дослідження в галузі співвідношення зовнішнього і внутрішнього (наукові школи С. Л. Рубінштейна, Л. С. Виготського).
2. Характеристики гармонійної особистості у гуманістичній психології К. Роджерса, А. Маслоу.
3. Характеристики гармонійної особистості у психології К. Юнга.
4. Характеристики гармонійної особистості у тілесно-орієнтованій психології В. Райха.
5. Характеристики гармонійної особистості у онтопсихології А. Менегетті.
6. Характеристики гармонійної особистості у психосинтезі Р. Ассаджіолі.
7. Характеристики гармонійної особистості у трансперсональній психології С. Грофа.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
 2. Методики дослідження саморегуляції особистості (письмовий аналіз отриманих результатів).
- Джерела: [2, 8, 12, 22].

Тема 4.7 Особистісні кризи та розвиток особистості

План

1. Загальні уявлення про критичні ситуації. Уявлення про конструктивну та деструктивну кризу.
2. Об'єктивні та суб'єктивні компоненти ситуацій, що відносяться до розряду критичних.
3. Феноменологічне різноманіття причин криз особистості.

4. Вікові та ціннісно-сміслові кризи.
5. Методи діагностики криз особистості.
6. Вирішення криз особистості. Психологічна допомога під час кризи.

Види завдань, засоби контролю

Повідомлення за темою заняття (усний звіт).

Джерела: [2, 3, 23].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5 МОТИВАЦІЙНА СФЕРА

Тема 5.1 Підходи до розуміння суті мотиву

План

1. Мотив як потреба.
2. Мотив як мета.
3. Мотив як збудження.
4. Мотив як намір.
5. Мотив як стійкі властивості.
6. Мотив як стан.
7. Мотив як формулювання.
8. Мотив як задоволеність.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Діагностика виявлення усвідомленості різних компонентів мотиву (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [2, 4, 7, 11, 23].

Тема 5.2 Потреба як внутрішній збудник поведінки людини

План

1. Потреба як нужда.
2. Потреба як предмет задоволення нужди.
3. Потреба як відсутність благ. Потреба як цінність.
4. Потреба як необхідність.
5. Потреба як стан.
6. Потреба особистості як системна реакція.
7. Вторинні потреби людини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Діагностика виявлення вираження різних потреб особистості (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [4, 11, 12, 23].

Тема 5.3 Мотивація як процес

План

1. Поняття терміну «мотивація».
2. Різновиди мотивації.
3. Стадіальність мотиваційного процесу.
4. Мотивація, обумовлена потребами особистості. Мотиватори.
5. Немотивовані дії та вчинки.
6. Зовнішньоорганізована мотивація.
7. Індивідуальні особливості мотивації.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Діагностика виявлення особистісних особливостей, що впливають на процес прийняття рішень (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [2, 4, 5, 11, 16].

Тема 5.4 Види мотиваційних утворень

План

1. Мотиваційні стани.
2. Мотиваційна настанова.
3. Мрія як різновид мотиваційної настанови.
4. Потяги, бажання, хотіння.
5. Схильності.
6. Звички.
7. Інтереси.
8. Спрямованість особистості.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Діагностика спрямованості особистості (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [2, 4, 5, 7, 11, 21, 23, 24].

Тема 5.5 Мотивація поведінки і діяльності

План

1. Мотивація спілкування.
2. Мотивація просоціальної поведінки.
3. Мотивація девіантної поведінки.
4. Мотивація навчальної діяльності.
5. Мотивація професійної діяльності.
6. Мотивація та ефективність діяльності.
7. Патологія і мотивація.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Діагностика особливостей мотивації спілкування (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [2, 4, 5, 7, 11, 13, 21, 22].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6 ПСИХОЛОГІЯ ВЗАЄМОДІЇ ТА СПІЛКУВАННЯ

Тема 6.1 Психологія спілкування та міжособистісних відносин

План

1. Властивості особистості, що впливають на ефективність спілкування.
2. Форми впливу на партнерів спілкування.
3. Маніпуляція.
4. Особистісні чинники, що обумовлюють ефективність впливів.
5. Комунікативні емоційні стани.
6. Міжособистісні відносини.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Ділова гра «Дійти згоди» (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 21].

Тема 6.2 Мова, мовлення та мовна діяльність

План

1. Співвідношення структури мови та свідомості.
2. Гіпотеза лінгвістичної відносності.
3. Психосемантика як напрямок досліджень структури свідомості.

4. Слово як єдність значення та знаку. Значення та зміст.
5. Специфіка внутрішнього мовлення.
6. Мовний акт як одиниця соціомовної поведінки.
7. Роль мовлення у психічному розвитку людини.
8. Письмове мовлення як умова саморегуляції та розвитку особистості.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Методики психологічного дослідження мови та мовлення (письмовий аналіз отриманих результатів).

Джерела: [1, 3, 4, 6, 7, 10].

Тема 6.3 Психологія групи

План

1. Поняття про групу. Класифікація груп.
2. Психологічні характеристики малих груп.
3. Лідерство і керівництво як феномен малої групи.
4. Міжособистісні стосунки в групах і колективах.
5. Діалектичне поєднання соціалізації та індивідуалізації.
6. Інтимні міжособистісні стосунки.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Тренінгові вправи, спрямовані на згуртування групи.

Джерела: [1, 3, 4, 5, 10].

Тема 6.4 Стратегія і тактика учасників у вирішенні конфлікту

План

1. Стратегія сторін у конфлікті.
2. Тактика уходу.

3. Тактика силового придушення.
4. Тактика односторонніх поступок.
5. Тактика компромісу.
6. Тактика співробітництва.

Види завдань, засоби контролю

1. Повідомлення за темою заняття (усний звіт).
2. Конфліктологічні тренінгові вправи.

Джерела: [4, 10].

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні

1. Буняк Н. А. Загальна психологія : лекції / Н. А. Буняк. – Тернопіль : вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 300 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія : [підручник для студ. вищ. навч. закл.] / М. Й. Варій. – 3-тє вид. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 1007 с.
3. Загальна психологія : практикум: [навч. посіб.] / В. В. Волошина, Л. В. Долинська, С. О. Ставицька, О. В. Темрук. – Київ : Каравела, 2005. – 280 с.
4. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : [навч. посіб.] / Т. В. Дуткевич. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 388 с.
5. Загальна психологія: [підручник] / [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. – Київ : Каравела , 2017. – 464 с.
6. Колобич О. П. Загальна психологія : [навч.-метод. посіб.] / О. П. Колобич. – Львів, 2018. – 172 с.
7. Максименко С. Д. Загальна психологія : [навч. посіб.] / С. Д. Максименко. – Київ : Центр учбової літератури, 2008. – 272 с.
8. Москалець В. П. Загальна психологія : [підручник] / В. П. Москалець. – Київ : Ліра-К, 2020. – 564 с.
9. М'ясоїд П. А. Загальна психологія : [навч. посіб.] / П. А. М'ясоїд. – 3-тє вид., випр. – Київ : Вища шк., 2004. – 487 с. : іл.
10. Резван О. О. Практикум із психології : навч. посіб. / О. О. Резван, Н. С. Моргунова, О. В. Кір'янова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 157 с.
11. Савчин М. В. Загальна психологія : [навч. посіб.] / М. В. Савчин. – Київ : Академвидав, 2011. – 464 с.

Додаткові

12. Гуманістична психологія: Антологія : у 3 т. : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів]. – Т.1. Гуманістичні підходи в західній психології / упоряд. і наук. ред. Р. Трач (США) і Г. Балл (Україна). – Київ : Пульсари, 2001. – 252 с.

13. Життєві домагання особистості : колективна монографія, підготовлена за результатами планової фундаментальної НДР «Життєві домагання як соціально-психологічний механізм самоздійснення особистості», що здійснювалась упродовж 2003–2006 рр. під керівництвом завідувачки лабораторії соціальної психології особистості, доктора психологічних наук, професора, член-кореспондента АПН України Титаренко Тетяни Михайлівни). – Київ : Педагогічна думка, 2007. – 398 с.

14. Загальна психологія. Семінарські та практичні заняття : метод. посіб. – Київ : ПП «Дірект Лайн», 2019. – Частина 1. – 72 с.

15. Загальна психологія : хрестоматія : [навч. посібник для студ. вищ. навч. закл.] / [О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін.]. – Київ : Каравела, 2008. – 640 с.

16. Зелінська Т. М. Практикум із загальної психології: [навч. посіб.] / Т. М. Зелінська, С. В. Воронова, А. Е. Хурчак. – 2-е вид. – Київ : Каравела, 2008. – 184 с.

17. Кортикальний гомункулус [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу :

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%B3%D0%BE%D0%BC%D1%83%D0%BD%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%83%D1%81, вільний (дата звернення: 10.11.2023). – Назва з екрана.

18. Кузнецов М. А. Психологія уяви : навч.-метод. посіб. / М. А. Кузнецов, Є. В. Заїка. – Харків : ХНПУ, 2013. – 151 с.

19. Максименко С. Д. Горизонти психологічної науки ХХІ століття / С. Д. Максименко // Педагогіка і психологія. – 2019. – № 1. – С. 44–53.

20. Методики вивчення повсякденного стресу і способів розв'язання кризових життєвих ситуацій / О. Я. Кляпець, Б. П. Лазоренко, Л. А. Лєпіхова, В. В. Савінов ; За ред. Т. М. Титаренко. – Київ : Міленіум, 2009. – 120 с.
21. Мірошниченко О. А. Діагностика особистості майбутнього психолога : методичний посібник до вивчення дисципліни «Практикум із загальної психології» для студентів спеціальності 7.040107 – Психологія / О. А. Мірошниченко. – Житомир, 2012. – 190 с.
22. Психологія людини : Л. С. Виготський та сучасна наука : зб. ст. / за ред. М. В. Папучі. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. – Вип. 1. – 127 с.
23. Психологія особистості : хрестоматія : навч. посіб. / [О. Б. Мельничук, Р. Ф. Пасічняк, Л. М. Вольнова та ін.]. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 532 с.
24. Резван О. О. Формування професійно-рефлексивної позиції майбутніх фахівців автомобільно-дорожньої галузі / О. О. Резван. – Харків : Точка, 2015. – 402 с.
25. Рибалка В. В. Методологічні проблеми наукової психології : посібник / В. В. Рибалка. – Київ : Талком, 2017. – 245 с.
26. Столяренко О. Б. Психологія особистості : [навч. посіб.] / О. Б. Столяренко. – Київ : Центр учбової літератури, 2012. – 280 с.
27. Proulx M. J. Where am I? Who am I? The Relation Between Spatial Cognition, Social Cognition and Individual Differences in the Built Environment [Electronic resource] / M. J. Proulx , O. S. Todorov, A. Taylor Aiken, A. A. de Sousa // *Frontiers in Psychology*. – V. 7. – Electronic text data. – Regime of access:
https://www.researchgate.net/publication/294108902_Where_am_I_Who_am_I_The_Relation_Between_Spatial_Cognition_Social_Cognition_and_Individual_Differences_in_the_Built_Environment, free (date of the application: 10.11.2023). – Header from the screen.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації

до проведення практичних занять
із навчальної дисципліни

«ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 – Психологія, освітньо-професійна програма
«Психологія. Соціально-психологічний супровід у мегаполісі»)*

Укладачі: **РЕЗВАН** Оксана Олексіївна,
НІКІТІНА Оксана Петрівна

Відповідальний за випуск *О. О. Жигло*
Редактор *О. А. Норик*
Комп'ютерне верстання *О. П. Нікітіна*

План 2023, поз. 392М

Підп. до друку 15.12.2023. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 1,6.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.